

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14743,Wolne-Zwiazki-Zawodowe-w-Katowicach-Komitet-Zalozycielski.html>
2021-12-03, 23:26

Wolne Związki Zawodowe w Katowicach, Komitet Założycielski

Wolne Związki Zawodowe w Katowicach, Komitet Założycielski, pocz. Komitet Pracowniczy WZZ, pierwsza niezależna od władz PRL organizacja związkowa, założona 21 II 1978 w Katowicach przez Kazimierza Świtonia. W podpisanej tego dnia Deklaracji założycielskiej KP WZZ pisano m.in.: „Jesteśmy eksploatowani i wyzyskiwani, a za z trudnością zarobione pieniądze niewiele możemy kupić. Wymaga się od nas coraz to większego wysiłku, w zamian za co warunki bytowania nasze i naszych rodzin są coraz cięższe. Stan taki będzie trwał tak długo, jak długo nie potrafimy się zjednoczyć i zorganizować, aby stawić skuteczny opór wyzyskującemu nas aparatowi państwowemu i gospodarczemu. Dlatego należy przystąpić jak najszybciej do organizowania Wolnych Związków Zawodowych”. Poza K. Świtoniem Deklarację sygnowali: Roman Kściuczek z Mysłowic, Władysław Sulecki z Gliwic, Tadeusz Kicki z Sosnowca, Ignacy Pines z Katowic. W II 1978, wskutek nacisków SB, z pierwotnego składu Komitetu wycofali się T. Kicki i I. Pines. Ciągłe szykany i represje oraz stała inwigilacja wymierzone w pozostałych członków Komitetu powodowały, że jego dalsza działalność była bardzo ograniczona. Z czasem jednak akces do WZZ zgłaszały nowe osoby: Bolesław Cygan z Wodzisławia Śl., Józef Bal z Katowic, Zdzisław Mnich z Bielska-Białej, Stanisław Tor z Krakowa i Jan Świtoń z Częstochowy (syn K. Świtonia); trzech ostatnich powołano na mężów zaufania Komitetu odpowiednio dla Bielska-Białej (w III 1978), Krakowa (w V 1978) i Częstochowy (w III 1978); mieli oni stanowić zwornik pomiędzy Komitetem w Katowicach a środowiskami pracowniczymi w tych miastach, ułatwiający tworzenie WZZ w poszczególnych zakładach pracy. W założeniach struktury WZZ miały dzielić się na jawne, tworzone przez członków Komitetu katowickiego i mężów zaufania, oraz tajne, funkcjonujące w

zakładach pracy, kierowane przez mężów zaufania, będących jednocześnie łącznikami z katowickim Komitetem. Nowych komórek organizacyjnych w zakładach nie udało się założyć, nawiązano jednak kontakty z pojedynczymi osobami, formalnie niewchodzącymi w skład Komitetu, jednak w różnym stopniu wspierającymi działalność niezależną. Działalność KZ WZZ polegała na opracowywaniu dokumentów własnych i ich kolportażu, kolportowaniu pism niezależnych, zamieszczaniu artykułów w prasie niezależnej oraz na kontaktach i współpracy z innymi organizacjami opozycyjnymi: ROPCiO, KSS KOR, SKS, Komitetami Samoobrony Chłopskiej. Starano się także pomagać pracownikom pokrzywdzonym przez administrację lub kierownictwo zakładów pracy. W VIII 1978 K. Świtoń i R. Kściuczek weszli w skład redakcji wydawanego przez środowisko ROPCiO ogólnopolskiego miesięcznika „Ruch Związkowy”. Inne, poza Deklaracją założycielską, dokumenty wydane przez Komitet: odezwa „Do robotników i pracowników Górnego Śląska i Zagłębia” (IV 1978), wezwanie „Do robotników i pracowników w całej Polsce” (IV 1978), „Apel do związków zawodowych całego świata” (IV 1978), „Apel do Międzynarodowej Organizacji Pracy w Genewie, organizacji związkowych wolnego świata oraz do wszystkich uczciwych ludzi w Kraju i na świecie” (VI 1978), apel „Do wszystkich ludzi pracy w Polsce i związków zawodowych świata” (VI 1978, z Komitetem Założycielskim WZZ Wybrzeża i działaczami niezależnego ruchu robotniczego), „Oświadczenie ws. powstania Tymczasowego Komitetu Samoobrony Chłopskiej na Lubelszczyźnie” (VIII 1978), „Apel do pracowników Milicji Obywatelskiej i Służby Bezpieczeństwa” (IX 1978). Działalność i rozwój Komitetu zahamowały jesienią 1978 wzmożone represje wobec jego czołowych działaczy: W. Sulecki, naciskany przez SB, w III 1979 wyemigrował do RFN, R. Kściuczka kolegium ds. wykroczeń skazało na 3 mies. aresztu, K. Świtonia na 2 mies., nast. wyrokiem sądu skazał go na 1 rok więzienia – w wyniku prowadzonej od X 1978 przez wszystkie gł. środowiska opozycyjne akcji obrony zwolniono go w III 1979. Dalszą działalność utrudniał także konflikt pomiędzy K. Świtoniem i R. Kściuczkiem, wynikający z ich odmiennych poglądów nt. przyszłości Komitetu, pośrednio z rozłamu w ROPCiO (którego

obaj byli uczestnikami) oraz z celowych, dezintegrujących działań SB; w VI 1979 K. Świtoń i R. Kściuczek zerwali kontakty; obaj rościli sobie prawo do kontynuowania działalności w ramach Komitetu i występowania w jego imieniu; faktycznie dalszą działalność prowadzili jedynie K. i J. Świtoniowie. Latem 1980 działacze KZ WZZ nie odegrali znaczącej roli w organizowaniu strajków robotniczych. We IX 1980 strajkujący robotnicy Huty Katowice zaprosili K. Świtonia do wejścia w skład MKR.

Jarosław Neja

[Katowice, Region Śląsko-Dąbrowski](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)